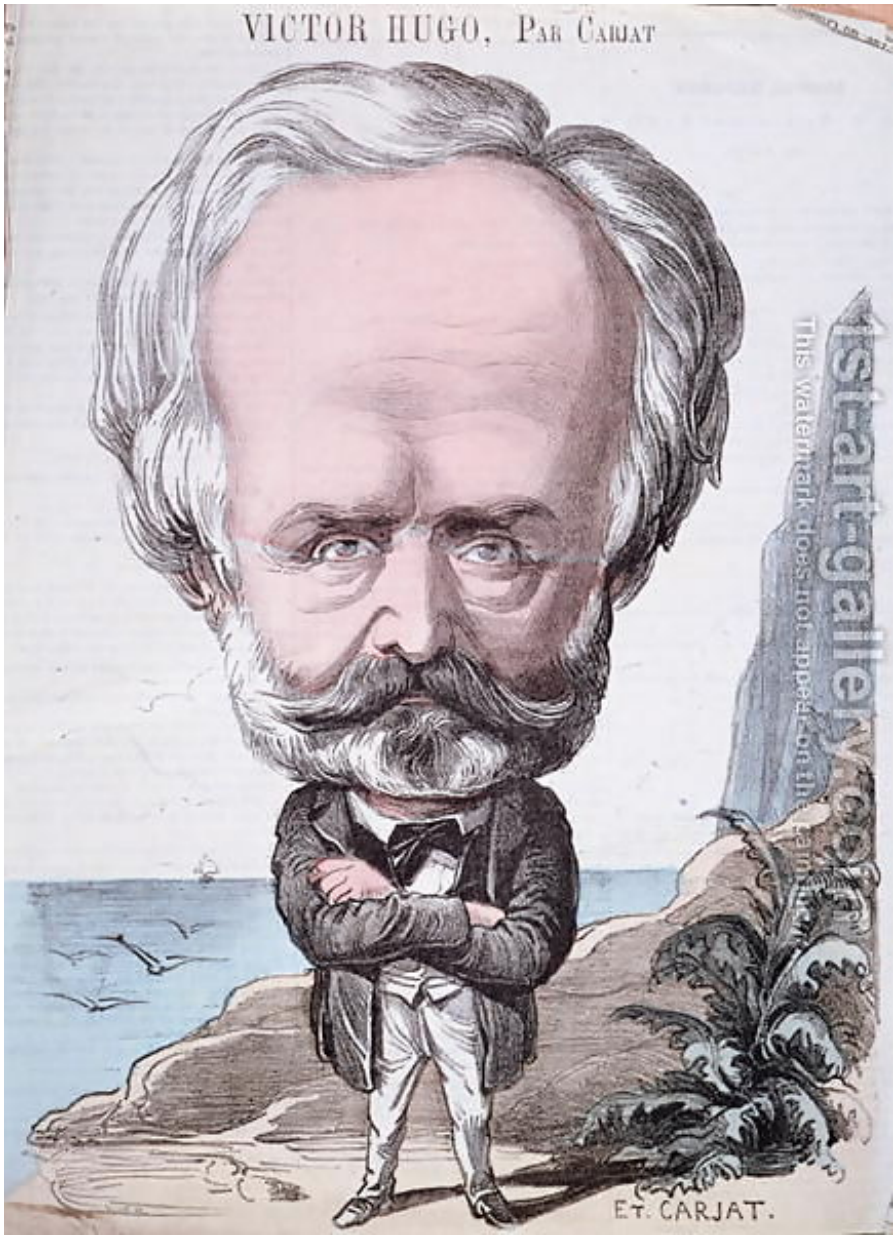


Victor Hugo: Vidám élet

I.

Rablók! Csalók! Gazok! Hülyék! Rangbéli fajta!
Az ével asztala meg van terítve! Rajta!

Üljön le mindenik!
Igyatok, egyetek, urak! Rövid az élet.
E sok meghódított, e balga nép tiétek,
tiétek minden itt!

Az erdőt vágd ki! Vág a hasznot zsebre! Add el
az államot! tömlők s kutak vizét apaszd el!
A nagy idő betelt!
Orozd el könnyedén az utolsó garast is,
a földművestől és munkástól vedd el azt is,
élvezd az életet!
Dőzsölj, zabálj! Kacagj! Mulass a nagy tivornyán!
Most hal meg - úgy lehet - egy nyomorult a szalmán,
míg rásüvít a szél.
Az ember útra kél: koldul - remegve néz szét -,
az asszony éhezik. S a csöpp - sivár szegénység! -
tejet hiába kér.

II.

Kastélyok! Milliók! Udvar! Királyi pompa!
Én láttam Lille sötét pincéit egy napon s a
vigasztalan pokol
mélyén az árnyajkat: bókolnak erre-arra,
tört testük tagjait irgalmatlan csavarja
vasmarkával a kór.

Zöld méreg itt a lég: az embert fojtogatja.
A vak topog, tapint: a mellbajost itatja.
A víz tócsákban áll.
A húszéves: gyerek - de rá tíz évre már agg,
naponta érzi, hogy hatol belé s szivárog
csontjáig a halál.

Tűz nincs sosem. Nyirok árasztja el a pincét,
és látni itt alant, ó emberek, hol ínség
les rátok és lecsap:
homályos ablakok könnyeznek, és a rokka
előtt kísértetek dolgoznak imbolyogva
a tompa fény alatt.

Nyomor! A férfiak a nőt tűnődve nézik.
Az apa érzi: az erényt a szenvedés itt
béklyóba hogy veri,
s ha látja leányát sötéten visszatérni,
s kenyér van nála - ő csak nézi, s meg se kérdi:

Hol jártál? - nem meri.

Itt kétségbeesés fetreng, a vacka vásott,
itt tél a zsendülő új élet is, mi másutt
kápráztató s meleg.
Napfényben rózsaszál a szűz - árvácska este.
Itt vézna vázalak és féreg pőre teste
mocsokban hentereg.

Mélyebben, mint a mély csatornák, itt remegnek
az élet és a fény köréből száműzöttek,
megborzongó rajok.
Mikor beléptem, egy leány, anyókaforma,
rémült állat-szemét reám emelve mondta:
Húszesztendős vagyok!

A nyomorult anya a csöppnyi kisdedeknek
- mert nincsen ágya - ás egy vermet, ott remegnek,
mint fészekalj madár.
Ó jaj, ártatlanok! Galambnézésű gyermek!
A földre érkezik - s bölcső puhája helyett
ím, sírgödröt talál.

Pincék! Dohos falak! Halál tanyái vagytok!
Láttam - szemembe könny szökött - a ráncos aggot
végsőt vonaglani.
A riadt szemű lányt, hajával fedte testét,
a magzatot, ki holt anyjától mellet esd még,
ó Dante árnyai!

E tenger fájdalom forrása fényeteknek,
a csillogó vagyont ez ínség adja nektek,
ó büszke győztesek!
Hódítók! Itt bugyog alacsony boltívekből,
odúk falából és agyongyötört szívekből
pazar bőségetek!

A szörnyű gépezet forog, szorul csavarja:
a kincstár zsarnokul, kegyetlenül csavarja,
ocsmány, gonosz lidérc,
egy percre meg nem áll, s a századunkban élőt
úgy zúzza össze, mint sajtó alatt a szőlőt,
s aranyat ont a prés.

E kínzó gyötrelem s halálos szenvedések
ködéből, hol remény a párafogta lélek

tükrén sosem remeg,
e gonddal telt odúk, e keserű homály vak
mélyéről, hol apák s anyák komoran állnak,
tanácstalan sereg,

igen, ez iszonyú nyomorból kelnek útra
a súlyos milliók kápráztatón ragyogva,
s aranyesős menet,
a paloták felé vonulnak sorra, kúszva -
s ember-vér színezi e rózsakoszorúzta
jókedvű szörnyeket!

III.

Ó éden! fény! zene! Töltsetek az uraknak!
Az ünnep felragyog, szikrázik minden ablak,
s a fénylő asztalok.
Az éj kívül rekedt, az ajtókat becsukták,
az éhező szüzek gyalázata, az utcák
panasza kinn zokog.

Ti mind, akik ilyen kéjekben részesültök:
megfizetett pribék, népszónok, céda püspök,
bírák, bűnrészesek,
palotátok alatt nyomorgók nyája reszket!
Lázból, halálból és éhínségből születnek
a gyönyöreitek!

Saint-Cloud-ban szedi a margarétát s a jázmint,
langy szélben meztelen fehér vállal cicázik
a kegyencnő-sereg,
s a lakomán, ahol ezernyi gyertya lángol,
mind egy-egy csecsemőt eszik szép gyöngyfogával,
egy élő gyermeket!

De mit számít? Azért vagy császár, hercegasszony,
herceg vagy főpap, hogy örökös bú apasszon,
s ne szórakozz! Kacagj!
E könnyező, e bús, éhség gyötörte nép meg
legyen elégedett, hogy hallja nevetésed,
és látja táncodat!

Mit számít? Tömd zsebed és erszényed degeszre!
Troplong, Sibour, Baroche! Dalolj! Kupát kezedbe!
Ez kell még! Rajta hát!
Dúskáljatok, amíg a nép éhezve szenved,

s csapjatok ízibe e nagy nyomor felett egy
hatalmas lakomát!

IV.

Nép, eltipornak ők! Ó komor barikád! A
szünetlen ostromot gegnap szilárdan állta
vérmosta homlokod -
s most szertehullsz, amint bolond iramra gyúlva,
szikrázva, fényesen robognak rajtad újra
a kényes fogatok.

A Cézáré a pénz, s ó nép, tiéd az éhség!
Nem hitvány eb vagy-é, ki eltűröd verését,
s kullogsz urad mögött?
Övé a bíbor és a vásott rongy tiétek,
övé leányaid szépsége, bája - néked
marad a szégyenük!

Ó, szól majd valaki. A költészet valóság.
Az éjben valaki kiált. Kacagjatok hát,
jókedvű gyilkosok!
Megbosszul valaki, anyánk, Franciaország!
És meghasad az ég, s leszáll az ige hozzánk,
és öldökölni fog!

Ez a haramja-faj, rosszabb, mint ama régi,
könyörtelen, falánk fogakkal marja, tépi
ó nép, vérző húsod!
Gazok! Nincs szívük, ám arcuk helyette kettő.
Ej! - mondják - álmodik, felhők közt jár a költő!
Az égzengés is ott.

(Ford.:Lator László)